

Костянтин ШКІЛЬНЯК

аспірант освітньо-наукової програми

«Менеджмент», ЗУНУ

ФОРСАЙТ ПРОГНОЗУВАННЯ СЕРЕДОВИЩА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

Форсайт – це стратегічний метод планування, який передбачає прогнозування майбутнього в різних сферах через аналіз поточних тенденцій, інновацій та можливих сценаріїв. Його основна мета – визначити ймовірні варіанти розвитку, встановити довгострокові пріоритети та розробити стратегію для досягнення бажаних результатів у майбутньому.

Переваги форсайту розкриваються в тому, що він допомагає зрозуміти майбутні виклики та можливості; сприяє розробці інноваційних стратегій; покращує якість управлінських рішень завдяки глибокому аналізу; підвищує готовність до змін і невизначеності; Таким чином, форсайт – це потужний інструмент, що дозволяє підготуватися до можливих сценаріїв майбутнього, знизити ризики та сформулювати стратегічне бачення розвитку в довгостроковій перспективі.

На сучасному етапі розвиток світової банківської системи відбувається на тлі динамічної конкуренції й кризових явищ на фінансових національних і міжнародних ринках. Зміна напряму соціально-економічної політики України, стрімкий розвиток економіки, євроінтеграційні цілі – все зазначене спричиняє для банківської системи нові завдання, зокрема зростання конкурентоздатності вітчизняних банків, вдосконалення нормативно-правової й конкурентної сфери, пошуки дієвих процесів покращення системи банківського менеджменту, введення стандартів функціонування й професійної поведінки на ринку, зростання довіри суспільства до банків.

Розробляючи альтернативні сценарії інноваційного розвитку банківського бізнесу в умовах діджиталізації варто зауважити, що «основою інноваційного процесу є створення, впровадження та

поширення сучасних цифрових технологій, особливостями яких є науково-технічна новизна, їх практичне застосування та комерційна реалізованість задля того, щоб мати змогу задовольнити нові потреби суспільства» [1]. На загальний рівень інтенсивності впровадження інноваційних технологій зокрема та інноваційного розвитку банківського бізнесу загалом впливатимуть:

- «стан зовнішнього середовища, у якому цифрові технології мають місце (тип ринку, характер конкурентної боротьби, практика державного регулювання, ступінь освіти, організаційні форми кооперації виробництва та науки тощо);
- стан внутрішнього середовища окремих господарських та організаційних систем (фінансовий і матеріально-технічний потенціал, використання цифрових технологій, зв'язки із зовнішнім середовищем та ін.);
- специфіка інтенсивності впровадження сучасних цифрових технологій як об'єкта управління» [2; 3].

Пропонуємо наступну концептуальну схему інноваційного розвитку банківського бізнесу в умовах діджиталізації (див. рис.1). Концептуальна схема є ефективним інструментом для представлення складних систем у спрощеному вигляді. Вона допомагає структурувати інформацію, показати взаємозв'язки між елементами та візуалізувати динаміку процесів. Завдяки цьому схема широко використовується для аналізу, планування та прийняття стратегічних рішень у різних сферах діяльності.

Концептуальна схема моделювання динаміки розвитку банківських цифрових технологій є комплексним інструментом, що допомагає структурувати процес модернізації. Вона враховує як фактори впливу, так і етапи впровадження, визначаючи інноваційні технології та інструменти, необхідні для досягнення стратегічних цілей банків. Використання такої моделі дозволить банкам України ефективно адаптуватися до сучасних викликів та утримувати лідерські позиції на фінансовому ринку.

У результаті SWOT-аналізу поточного рівня розвитку цифрових технологій у банківській сфері було з'ясовано, що високий рівень впровадження цифрових платформ і мобільного

банкінгу забезпечує зручність для клієнтів та дозволяє банкам зменшити витрати на обслуговування.

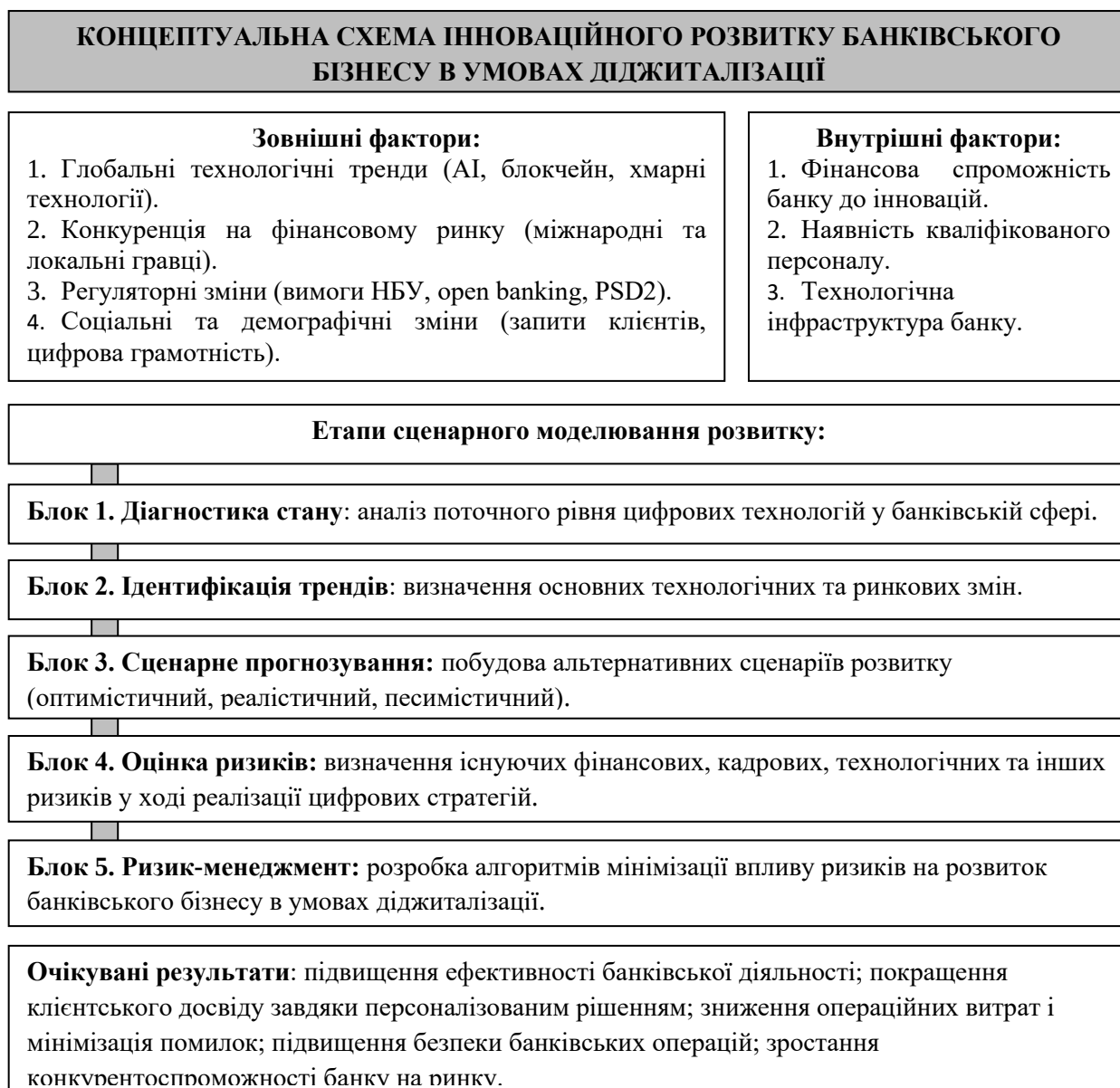

Рис. 1. Концептуальна схема інноваційного розвитку банківського бізнесу в умовах діджиталізації

Джерело: власна розробка автора

Використання аналітичних інструментів для управління даними підвищує точність прогнозування та управління ризиками. Інноваційні платформи для стартапів сприяють розвитку нових ідей та технологій у банківському секторі. В той же час, високі витрати на впровадження та підтримку нових технологій можуть стати бар'єром для банків з обмеженими ресурсами. Недостатній

рівень кібербезпеки потребує постійних інвестицій та оновлень для захисту від кіберзагроз. Недостатній рівень кваліфікації персоналу та опір змінам виявляє необхідність інвестувати в навчання та розвиток працівників, а також формувати культуру, яка підтримує інновації.

Крім того, «повномасштабна війна, розпочата росією в лютому 2022 року, призвела до окупації українських територій, руйнування інфраструктури, збоїв у ланцюгах поставок, масової міграції населення, глибокої економічної та фінансової кризи і в подальшому матиме довготривалі негативні наслідки для фінансового сектору. Українська економіка пережила серйозне скорочення у 2022 році, реальний ВВП впав на 29,1%, що стало найглибшим річним падінням в історії країни. Перші місяці війни принесли найзначніші економічні втрати: падіння на 14,9% у I кварталі 2022 року. Учасники фінансового ринку отримали значні збитки від спричинених війною збоїв операційної діяльності. Проте успіхи Сил Оборони України, надзвичайні заходи, ужиті урядом і НБУ, підтримка міжнародних партнерів сприяли стабілізації макроекономічної ситуації. У результаті економічна активність почала поступово відновлюватися завдяки усуненню перебоїв у ланцюгах постачання, релокації підприємств, звільненню окупованих територій і поверненню частини переміщених осіб. Зниження безпекових ризиків, яке передбачається з наступного року, сприятиме пришвидшенню економічного зростання до 4,3% у 2024 році та до 6,4% у 2025 році» [4]. Незважаючи на війну, інфляційні процеси в Україні продовжують залишатися контрольованими, інфляційний тиск останніми місяцями стабілізувався. Щоб зберегти макроекономічну стабільність, у воєнний період НБУ було змінено алгоритми реалізації монетарної політики.

Як відомо, «реформа фінансового сектору України, що здійснювалася за активної підтримки міжнародних фінансових організацій, сприяла макрофінансовій стабілізації та зміцненню спроможності регуляторів та учасників фінансового ринку

протистояти кризовим явищам. Реформи, визначені в Комплексній програмі розвитку фінансового сектору України до 2020 року та Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року, що реалізовувалися регуляторами фінансового сектору, спрямовані на подолання системних проблем у фінансовому секторі та розбудову повноцінного ринкового конкурентоспроможного середовища згідно зі стандартами ЄС» [4]. Так, останніми роками НБУ спільно з міжнародними партнерами займався розробкою та введенням нових нормативних актів стосовно капіталу та ліквідності, котрі є відповідними європейській системі CRD/CRR, для підтримки фінансової стабільності й стійкості вітчизняної банківської системи.

Банківська система з успіхом протистояла викликам війни за допомогою великого запасу міцності, вчасної реакції НБУ й багаторічної спільної діяльності щодо реформи банківського сектору. Банки безперервно здійснюють надання послуг і підтримку функціонування мережі, зберігають операційну результативність, прибутковість і збільшують капітал. Банківська мережа функціонувала навіть незважаючи на перебої з електропостачанням. Нагромаджений резерв міцності допомагає фінансовій стабільності, збільшує стійкість банків до наступних викликів тривалої війни і здійснює підготовку до повноцінного відновлення кредитування. Незважаючи на втрати від війни, банки стали в 2022 р. прибутковими, а 2023-го прибутки збільшилися. Значна чиста процентна маржа й операційна продуктивність приманні банкам усіх класичних бізнес-моделей, а саме корпоративним, роздрібним і універсальним. Це можливо, в тому числі, з огляду на злагоджені зусилля банків, вчасну реакцію Національного банку й роки колегіальної роботи щодо реформи банківського сектору із 2015 р. В підсумку банки підійшли до кризи із суттєвим запасом капіталу й ліквідності, операційно стабільними й продуктивними, володіли планами дій, якщо стануться несприятливі події.

Список використаних джерел

- 1.Бенько М. М. Модель інноваційного розвитку обліку, аналізу і контролю. Економіка. Управління. Інновації. Серія «Економічні науки». 2014. № 1. URL: <http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0000164166>.
- 2.Довгаль О. А., Довгаль Г. В. Глобальний інноваційний простір: передумови, специфіка й інструменти формування. Проблеми економіки. 2017. № 1. С. 15-20.
- 3.Шевчук Т. В. Проблеми та особливості розвитку цифрових банківських технологій. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2015. Вип. 1. С. 249-255.
- 4.Стратегія розвитку фінансового сектору України – 2023. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-rozvitku-finansovogo-sektoru-ukrayini>.